

ƆWɔLE mɔ nu Pɔɔli kyɔrɔɔ naa sa Efeso abi

Afwaala

¹ Mɛ, Pɔɔli mɔ nu lu lbwaare kebiti sɔ nu n ba waa Krisito Yesu osunpu mɔ, ɪ kyɔrɔɔ ɔwɔle nɔmɔ n biya fanɛ mɔ nu fan gyɛ lbwaare asa, nu fan kɔɔle Krisito Yesu gyii kesintin tɔ, nu fan bu Efeso kade tɔ mɔ.

² Anɛ-Sɛ lbwaare ye anɛ-Nyirɔpɛ Yesu Krisito ba bwaala fanɛ ke ba sa fanɛ kayi-yuuli.

lbwaare bɔla Krisito

sɔ waa anɛ kusee

³ Fan yɛgɛ a fwaala lbwaare mɔ nu ɔ gyɛ anɛ-Nyirɔpɛ Yesu Krisito Mɔ-Sɛ. Kpalɪ fɛɛ a maa waa kɔkɔlɔn ye Krisito mɔ, lbwaare taa kusee kɔmaa mɔ nu ɪ bu mɔ ayɛ sɔsɔ mɔ bwaala anɛ. ⁴ Pɔyɪ ke lbwaare ɔ tɔtɔ dulinyaa mɔ, ɔ bɔla anaa Krisito kɪwaa kɔkɔlɔn mɔ sɔ lɛɛ anɛ waa mɔ lɛɛ, ke a ba waa asa mɔ nu a man sɔ alibi abɛɛ asɪn pɔwɪsa kɔ mɔ asɛ. Lu kebiti mɔ nu ɔ sɔ sa anɛ sɔ mɔ, ⁵ o ŋmina yɪla ye, bɔla Yesu Krisito sɔ mɔ, ee biti ɔ taa anɛ biliŋi mu-bii ana. Inɔmɔ ɪ gyɛ mɔ kɔkɔlɔ biti. ⁶ Imɔ sɔ fan yɛgɛ an yɪn lbwaare, lu fɛɛ mɔ kabwaala damante mɔ sɔ mɔ, ɔ bɔla mu-Bii bitisa mɔ sɔ bwaala anɛ atɔ kpini. ⁷ Lu mu-Bii Yesu nkalan mɔ nu ɔ kyɛgɛ mɔ sɔ mɔ, an nyɛ anɛ n-yɪ fɛɛ lbwaare maa taa anɛ alibi kɛɛ anɛ, nu lu mɔ kabwaala lala mɔ sɔ mɔ, ⁸ ɔ yɛgɛ nu an nyɛ kanyaastɪn ye kinyi. ⁹ Asɪn baalasa mɔ nu lbwaare ŋmina yɪla mɔ, nbɪɪnbɪɪ ɔ lɛɛ ɪmɔ kaapɔ anɛ. Imɔ nu o ŋmina kpini yɪlɛ Yesu Krisito sɔ lu koo dɪdaa kanan mɔ nu ee biti. ¹⁰ Asɪn mɔ nu lbwaare ŋmina yɪla mɔ, nu ɪmɔ saŋa kyɛɛkyɛɛ kan fɔsɔ

mɔ, ee biti ɔ taa kɔtɔ kɔmaa mɔ nuu ki bu susu ye kase su buga tɔ, ke Krisito ɔ waa umu kpini kumu. ¹¹ lbwaare u yege nuu kɔtɔ kɔmaa numu u waa, fee kanan mɔ nuu ɔ wɔla nmina yɔla, nuu u gyɛ mɔ nfɛere mɔ. Nu anaa Krisito kiwaa kɔkɔlɔn su mɔ, ɔ wɔla lee ane luu koo npiili ase ye a ba waa mɔ asa luu mu kebiti mɔ nuu ɔ wɔla nmina yɔla mɔ su. ¹² Saamu, ane mɔ nuu an gyankpaa an su tamaa Krisito tɔ mɔ, a yɔn lbwaare bunyaa mɔ. ¹³ Kanɔn nuu i du sa fane. Saja mɔ nuu fan nu kesintin asɔn mɔ nuu u gyɛ asɔn danbrasa, nuu u biya fane kamɔlige mɔ, fan kɔɔle Krisito gyii, nuu lbwaare taa mu keduligi gyaga fane su. Kimu u gyɛ Kayaayu Kyɔɔkyɔɔ mɔ nuu ɔ wɔla da mɔ kɔkɔlɔ su yɔla ye ee biti ɔ sa fane mɔ. ¹⁴ Kayaayu Kyɔɔkyɔɔ mɔ u gyɛ ɔmu nuu lbwaare taa yɔla kase, fee an biti a nye kɔtɔ mɔ nuu ɔ da mɔ kɔkɔlɔ su ye ee biti ɔ sa mɔ asa mɔ. Inumu u gyɛ ane tamaa fee ane mɔ nuu an gyɛ mɔ lee mɔ, an biti an nye ane n-yɔ. Fan yege a yɔn lbwaare bunyaa mɔ.

Pɔɔli kabwaare-kɔle

¹⁵ Fale su, luu saja mɔ nuu n nu fane ki kɔɔle ɔnyɔɔɔ Yesu gyii, ye fane kebiti mɔ nuu fan su sa lbwaare asa mɔ, ¹⁶ n man yege afwaala ki taa sa lbwaare me kabwaare-kɔle tɔ lu fane su. Nu n nyɔni fane su, ¹⁷ n kɔle ane-Nyɔɔɔ Yesu Krisito lbwaare mɔ nuu ɔ gyɛ bunyaa wuya mɔ ye, ɔ sa fane mɔ Kayaayu mɔ nuu kii biti ki sa fane kanyaasɔn, ke ɔ lee lbwaare kaapu fane, ke fan nye bu mɔ danbrasa. ¹⁸ N bɔla n kɔle lbwaare fee o bugi fane nfɛere tɔ, ke fan nye bu tamaa mɔ nuu ɔ tu fane kimu su mɔ, ye bunyaa kapatɔye kpare mɔ nuu ɔ da mɔ kɔkɔlɔ su ye ee biti ɔ sa mɔ asa mɔ. ¹⁹ N kɔle mɔ ye ɔ yege fan bu mɔ ɔlon kpare mɔ nuu ɔ taa waa ane mɔ nuu an kɔɔle mɔ gyii mɔ tɔ. ɔlon lala numu man su birsa, ²⁰ nuu ɔlon marja nuu lbwaare lee

kaapu Krisito tɔ fɛɛ maa kyirji mu lu lewu tɔ, nu ɔ taa mu kyina mu kɪbaa gyisa su sɔsu. ²¹ Nu Krisito ii gyii kuwura awura ye alɔpu ye kɪnyɪn kigyii ye anyɪrɪpe kpini su. Nu ɔ su ɔɔn kpare ɔ kyɔ kɔtɔ kɔmaa mu nu ki su kɪtɪ dulinyaa nɪmɔ tɔ ye kɪmɔ nu kii biti ki ba ba mu tɔ. ²² Nu lbwaare taa kɔtɔ kɔmaa nɪmɔ waa Krisito kase, nu ɔ lɛɛ mu ba waa kumu sa mu kɔbɔ mu kɔtɔ kɔmaa tɔ. ²³ Kɔbɔ mu kpini ɪ gyɛ Krisito kayɪ-wɔlɛ, nu mu ɪ gyɛ kumu sa kayɪ-wɔlɛ mu, nu mu ɪ yɛgɛ nu kɔtɔ kɔmaa nɪmɔ ɪ lɔwɛ kyɛkyɛɛ ɔkra kɔmaa nɪmɔ su.

2

Yesu tɔ nu an nyɛ nkpa

¹ Fanɛ fanɛ naafɔɔ fan kyina fan du nɪn fɛɛ asa mu nu ba wu mu,* lu fɛɛ fan waa lbwaare kɔsu tɔ ɔɔn ye alibi. ² Kanɪn saɲa maɲa fanɛ kakyina tɔ mu, fan kyina fan buu dulinyaa nɪmɔ awaasa, nu fan buu n-yaayu libi kpini owura mu nu ɔ bu asa tɔ ee sun kusun nɔɪnɔɪ, nu be mee nu bɛɛ sa lbwaare mu. ³ Anɛ kpini an kyina an du fɛɛ bamu saɲa ku tɔ, yɛgɛ an bu anɛ kayɪ-wɔlɛ kɪrɪtɛ tɔ, nu an buu ɪmɔ kayalaga ye kɔtɔ mu nu anɛ nkɔɔ ii biti mu. Naafɔɔ anɛ kpini an tii bamu nu lbwaare kɔsu bɪtɛ dɛ o gyoo bamu mu su. ⁴ Amaa lu lbwaare kebiti lala mu nu ɔ su sa anɛ ye mu kɔwɛɛ kuwu kɔkyɔ mu su mu, ⁵ anɛ mu nu an kyina an du fɛɛ asa mu nu ba waa lbwaare kɔsu tɔ ɔɔn mu, ɔ bɔla Krisito su sa anɛ nkpa. Lu lbwaare kabwaala mu su nu fan nyɛ kamɔlɛgɛ. ⁶ Anaa Krisito Yesu kɪwaa kɔkɔɔn su mu, ɪ waa fɛɛ lbwaare buga kɔsaa anaa Yesu lu lewu tɔ. Nu ɔ sa anɛ ɔkyɪnakpa Yesu ase sɔsu, ⁷ kɛ ɔ taa lɛɛ kaapu

* 2:1 2:1 Naafɔɔ bamu alibi ɪ barɪgɛ ba maa lbwaare nkpa wuya mu nsana.

sarja kumaa nɔmɔ tɔ fɛɛ mɔ kabwaala yɛ kebity mɔ nu
 ɔ sɔ sa anɛ mɔ, ba mɛɛ taalɛ taa kaala sɛhn, lu kɔtɔ mɔ
 nu Yesu Krisito waa mɔ sɔ. ⁸ Lu fɛɛ lbwaarɛ kabwaala
 mɔ sɔ nu ɔ mɔɔɔɔ fane kpali fane kɔkɔɔɔ-gyii sɔ, nu
 ɪ man gyɛ fane gbaa-gbaa fane awaasa sɔ, ɪ gyɛ lbwaarɛ
 kakeɛ nɔn. ⁹ Nu ɪ man gyɛ ɔkɔ kusun sunsa sɔ nu ɔ nyɛ
 kamɔɔɔɔ, kɛ ɔkɔ ɔ man nyɛ kaapɔ mɔ n-yɪ. ¹⁰ Lu fɛɛ
 lbwaarɛ waa anɛ asa pɔpɔwɛ, nu anaa Krisito Yesu kɔwaa
 kɔkɔɔɔ sɔ mɔ, ɔ tɔɔ anɛ yɛ a waa atɔ danbɔrasa, mɔ
 nu ɔ wɔla lɔɔɔ yɪla anɛ yɛ an waa mɔ.

Bamɔ nu ba kɔɔɔɔ gyii mɔ
 kpini ba waa kɔkɔɔɔ
 yɛ Krisito

¹¹ Imɔ sɔ fane mɔ nu fan man gyɛ Gyiwu abi kakɔɔɔɔ
 tɔ mɔ, Gyiwu abi mɔ bɛɛ tɪ fane yɛ, “bamɔ nu ba man
 tɪɔɔ iduu,” nu bɛɛ tɪ bamɔ n-yɪ yɛ, “iduu atɪɔɔɔɔ.”
 (Amaa ɔnɔmɔ ɪ gyɛ nyɪmɔsa awaasa mɔ nu ba waa imɔ
 kayɪɪ-wɔɔɔ sɔ nɔn). ¹² Fan nyɪɔi fɛɛ kantɔn sarja maɔa
 mɔ, fan man tii Krisito sɔ, fan kyɔna fan gyɛ afɔ kyilim
 nu fan man tii lɔrayɔ abi mɔ sɔ, nu fan man tii katɔwɛ
 kyula mɔ nu lbwaarɛ da mɔ kɔkɔɔɔ sɔ yɪla mɔ sɔ, fan
 man nyɪ lbwaarɛ nu fan man sɔ tamaa. ¹³ Amaa nbɔnbɔ
 fane mɔ nu naafɔɔ fan kyɔna fan bɔ kata yɛ lbwaarɛ
 mɔ, fanaa Krisito fan waa kɔkɔɔɔ, nu lu mɔ nkalan
 kɔkyɛɛɛ mɔ sɔ mɔ, lbwaarɛ bɔtɛ fane tiri mɔ tɔ.

¹⁴ Lu fɛɛ Yesu gbaa-gbaa ɪ bɔya anɛ keyuula nu mɔ
 ɪ taa Gyiwu abi yɛ bamɔ nu ba man gyɛ Gyiwu abi
 mɔ bɔga waa asa kɔɔɔ. Nu ɔ lɛɛ kekisi mɔ nu kɔ
 bartɛɛ bamɔ nsana fɛɛ kɔbandɔyɛ mɔ tɔɔ. ¹⁵ ɔ taa mɔ
 kayɪɪ-wɔɔɔ waa saraga tɔn Gyiwu abi nbara mɔ kibuu
 yɛ imɔ kɔkaapɔ, kɛ ɔ nyɛ taa asa yiri ntun nnyɔ mɔ
 bɔga waa asa kɔɔɔ yɛ mɔ Krisito. ɔ waa kantɔn nɔn bɔya
 keyuula. ¹⁶ Nu lu mɔ kelewu oyu laasa mɔ sɔ mɔ, o

nyita kekisi m̄v nuu ki bu bam̄v nsana m̄v, nuu ɔ waa bam̄v kukul̄n. Nuu lu m̄v kelewu m̄v su m̄v, ɔ loŋɔ bam̄v ye lbwaare nsana. ¹⁷ Im̄v su Krisito ba, nuu ɔ ba t̄we keyuula as̄n danb̄trasa m̄v sa fan̄e m̄v nuu fan kyina fan bu kata ye lbwaare m̄v, ye Gyiwu abi m̄v nuu ba bu tiri lbwaare m̄v. ¹⁸ Nbuunbuu lu Krisito su m̄v, an̄e m̄v nuu an gȳe Gyiwu abi ye bam̄v nuu ba man gȳe Gyiwu abi m̄v kpini, an taale b̄la Kayaayu kul̄n m̄v su ba ɔse lbwaare ase.

¹⁹ Kan̄n su, fan̄e m̄v nuu fan man gȳe Gyiwu abi m̄v, fan man bua fan gȳe af̄o kyilim ye nd̄end̄emand̄e abi, amaa fanaa lbwaare asa fan gȳe nd̄e-bii ye lbwaare k̄kpaara su asa n̄n, ²⁰ nuu fan du n̄n f̄e ɔp̄ɔe m̄v nuu ba p̄ɔȳt gyaga kisibi m̄v nuu ki gȳe Krisito asunpu ye lbwaare at̄weɔp̄u m̄v su m̄v, nuu Krisito Yesu gbaa-gbaa ɪ gȳe k̄m̄v k̄b̄ɔnt̄ɔnb̄l̄ɔnt̄ɔ kubuu kpare m̄v. ²¹ Nuu m̄v u su obu m̄v kat̄n k̄maa n̄m̄v buga t̄ɔ, nuu ēe yege nuu kii dii s̄s̄v ki ba waa kabwaare-sunkpa kȳrekȳre sa ɔnȳt̄ɔe m̄v. ²² Fanaa Krisito k̄t̄waa k̄ukul̄n su m̄v, fan̄e m̄v nuu fan man gȳe Gyiwu abi nuu fan k̄ɔle gyii m̄v, lbwaare taa fan̄e buga ye asansa m̄v, k̄e fan ba waa m̄v Kayaayu m̄v ɔkȳtnakpa.

3

P̄ɔɔli l̄e lbwaare
as̄n baalasa m̄v sa
Krisito abuupu

¹ Lu fale su, m̄e P̄ɔɔli, m̄v nuu ba tii m̄e obu Krisito Yesu su, lu Krisito as̄n m̄v nuu n t̄we n sa fan̄e m̄v nuu fan man gȳe Gyiwu abi m̄v su m̄v, n k̄le lbwaare n sa fan̄e.

² Kesintin t̄ɔ fan nu ye lbwaare kabwaala m̄v su nuu ɔ taa kusun n̄m̄v sa m̄e lu fan̄e su. ³ Im̄v ɪ gȳe as̄n baalasa, nuu lbwaare l̄e kaapu m̄e f̄e kanan m̄v nuu

n wɔla kyɔrɔɔ ɔmɔ gbɛɛɛ yɔla mɔ. ⁴ Nɔ fan kan kale ɔmɔ mɔ, fen biti fan taale wu fɛɛ n nu asɔn baalasa lɔ Krisito sɔ mɔ kase. ⁵ Saamɔ dɔdaa mɔ, lbwaare man lɛɛ asɔn maɔa kaapɔ dɔdaa asa mɔ, amaa nbɔnbɔ bɔɛ ɔ bɔla mɔ Kayaayu mɔ sɔ lɛɛ kanɔn asɔn baalasa maɔa kaapɔ Krisito asunpu ye atɔwɛpɔ mɔ nɔ ɔ lɛɛ mɔ. ⁶ Asɔn baalasa mɔ ɔ gyɛ ye, lɔ asɔn danbɔrasa mɔ sɔ mɔ, bamɔ nɔ ba man gyɛ Gyiwu abi mɔ bee biti ba ba nyɛ kusee damantɛ mɔ bɔga tii Gyiwu abi mɔ sɔ, nɔ bamɔ kpini bee biti ba baa ba gyɛ asa kɔlɔn, kɛ ba nyɛ kusee atɔ mɔ nɔ lbwaare bɔla Krisito Yesu sɔ da mɔ kɔkɔlɔ sɔ yɔla mɔ.

⁷ lbwaare bwaala mɛ, lɔ mɔ ɔlɔn kusun mɔ sɔ waa mɛ asɔn danbɔrasa nɔmɔ osunpu. ⁸ Halɔ n maa man fɔb lbwaare asa mɔ tɔ kalɔwɛ asɛ gbaa mɔ, lbwaare taa asɔn danbɔrasa mɔ kitɔwɛ bwaala mɛ ye, n tɔwɛ Krisito kusee mɔ nɔ ɔkɔ mɛɛ taale taa kala sɛhn mɔ, sa bamɔ nɔ ba man gyɛ Gyiwu abi mɔ. ⁹ Nɔ lbwaare taa waa mɛ kabaa tɔ ye, n yege ɔkɔmaa nɔmɔ ɔ wu kanan mɔ nɔ asɔn baalasa nɔmɔ ii sun kusun. Saamɔ dɔdaa mɔ, lbwaare mɔ nɔ ɔ tɔb kɔtɔ kɔmaa nɔmɔ mɔ taa asɔn mɔ baala, ¹⁰ kɛ nbɔnbɔ nɔmɔ ɔ nyɛ bɔla Krisito kɔbɔ mɔ sɔ lɛɛ mɔ kanyaasɔn damantɛ kɔkwɔ-kɔkwɔ mɔ kaapɔ nbɔɔ ye awura ye alɔnpɔ mɔ nɔ ba bɔ sɔsɔ mɔ. ¹¹ ɔ waa ɔnɔmɔ fɛɛ kanan mɔ nɔ ɔ wɔla ɔmina yɔla lɔ npiili asɛ mɔ, nɔ ɔ bɔla anɛ-Nyɔrɔpɛ Krisito Yesu sɔ waa kanɔn. ¹² Lɔ a maa waa kɔkɔlɔn ye Krisito, nɔ an kɔɔlɛ mɔ gyii sɔ mɔ, an taale yɔlɛ lbwaare ansi tɔ kɔnyɔn tɔ yege a man sɔ kufuu. ¹³ ɔmɔ sɔ n tɔwɛ fanɛ ye, fan man yege fanɛ abaa ɔ kyɔ, lɔ awɔrɔfɔ mɔ nɔ n wu fanɛ sɔ fale. ɔnɔmɔ ii biti ɔ bɔya fanɛ tɔnɔ.

Pɔɔlɔ kabwaare-kɔlɛ sa
Krisito abi mɔ nɔ ba bɔ
Efeso

¹⁴ Nii n kan fe nfere lu ato mu nu lbwaare waa sa fane fale mu, n muja me amulii su n kule ane-se lbwaare n sa fane. ¹⁵ Mu to nu yiri kumaa mu nu ki bu kase su ye umu nu i bu susu mu kpini i lu. ¹⁶ N kule lbwaare ye, lu mu bunyaa kpare mu to mu, o bola mu Kayaayu mu su, waa fane kala ana olon gaa. ¹⁷ Me kabwaare-kule i gye ye, lu fane kikole-gyii su mu, Krisito o ba kyina fane nkolo to. Nu n bila n kule ye, fan nye ilin ke fan yile fane kebiti to kenken, ¹⁸ ke fan naa lbwaare asa mu kpini fan nye olon nu Krisito kebiti mu nu ki man su okaa nu ki man su birisa mu kase. ¹⁹ Halu i maa bu to fee oku mee taale nu Krisito kebiti mu kase lwe gbaa mu, n kule lbwaare fee o yegge fan nu kebiti mu kase, ke fane kibaabuto ki baa ki du fee mu lee mu gbaa-gbaa.

²⁰ Fan yegge a yin lbwaare, lu fee mu olon mu nu ii sun kusun ane to mu su mu, ee taale waa ato damante o kyoo umu nu an kule mu, ye umu nu a mee fe umu nfere gbaa mu. ²¹ Nu lu Krisito Yesu su mu, mu abupu mu kpini ba taa bunyaa bee sa lbwaare lu ndaga u su ii kpee naa fuu saha mu nu i man su okaa. Amen!

4

Krisito kubu mu gye
kayii-wule kulon nu

¹ Kanin su, me mu nu ba tii me obu kpali kusun mu nu n sun n sa onyiripe mu su mu, n kule fane ye, fan kyina kakyina mu nu ki dagaa ye kitu mu nu o tu fane ba waa mu lee mu. ² Fan baa fen biya fane n-yii kase, ke fan baa fen du boh, yegge fan su kenyiita, nu lu kebiti su mu fan man taa abaa asti waa fane nkolo to. ³ Fan bola fane kayii yuuli mu nu ki buga fane mu su kpan fane n-yii kitaa kono kulon mu nu lbwaare Kayaayu mu sa fane mu to kenken. ⁴ Ane kpini an gye

fɛɛ kayi-wɔlɛ kɔlɔn nɪn, nɪ Kayaayu kɔlɔn kpen nɪ an sɔ, fɛɛ kanan mɔ nɪ lbwaarɛ tɪ anɛ ba tamaa kɔlɔn tɔ mɔ. ⁵ An sɔ ɔnyɪrɪpɛ kɔlɔn nɪn, yɛ kɪkɔɔlɛ-gyii kɔlɔn, yɛ lbwaarɛ kekyugyee kɔlɔn. ⁶ An sɔ lbwaarɛ kɔlɔn mɔ nɪ ɔ gyɛ anɛ kpini ɔsɛ. Mɔ ɪ gyɛ anɛ kpini ɔnyɪrɪpɛ, ɛɛ bɔla anɛ kpini sɔ ee sun kusun, nɪ ɔ bɔ anɛ kpini nkɔlɔ tɔ.

⁷ Amaa Krisito taa mɔ kabwaala nkɛɛ mɔ sa anɛ ɔkɔmaa nɪmɔ, fɛɛ kanan mɔ nɪ ɔ barɪgɛ tɔ yɪla mɔ.

⁸ Fɛɛ kanan mɔ nɪ ba kyɔrɔɔ waa Astɪnkyan yɪlasa mɔ tɔ yɛ,

“ɔ maa dii kpee sɔsɔ legelege mɔ,

ɔ taa bamɔ nɪ ɔ kɔ nyɛ mɔ kpee

nɪ ɔ kɛɛ asa atɔ damantɛ.”

⁹ Maa tɔwɛ yɛ, “ɔ maa dii kpee sɔsɔ legelege” mɔ, kɪmɔ kase ɪ gyɛ nɛnɛ? Kɪmɔ kase ɪ gyɛ yɛ pɔyɪ kɛ o dii kpee sɔsɔ mɔ, ɔ wɔla lɪ sɔsɔ nɪn ba kase sɔ, kase tɔ kase tɔ. ¹⁰ ɔmɔ nɪ ɔ kpɪlɪgɛ ba kase sɔ mɔ, ɪ gyɛ ɔmɔ nɪ o dii kpee sɔsɔ mɔ. O dii kpee sɔsɔ-sɔsɔ abwaarɛ-wɔlɛ kamaa, kɛ ɔ nyɛ ɔ bɔ kase sɔ yɛ sɔsɔ katɪn kɔmaa.

¹¹ Mɔ ɪ gyɛ ɔmɔ nɪ ɔ sa nkɛɛ. ɔ lɛɛ akɔ waa mu asunpu, nɪ ɔ waa akɔ mɔ atɔwɛpɔ, ɔ waa akɔ asɪn danbɪrasa atɔwɛpɔ, nɪ ɔ waa akɔ mɔɔ agyankpaapu yɛ akaapɔpɔ. ¹² Krisito waa bamɔ kantɪn nɪn kɛ ba nyɛ lɔŋɔ lbwaarɛ asa ba waa Krisito kusun mɔ, kɛ mɔ kɔbɔ mɔ nɪ kɪ gyɛ mɔ kayi-wɔlɛ mɔ kɪ nyɛ kɪ dan kɪkɔɔlɛ-gyii tɔ, ¹³ naa fɔbɔ fɛɛ anɛ kpini an nyɛ kɔnɔ kɔlɔn kɪkɔɔlɛ-gyii mɔ tɔ, kɛ a bɪ lbwaarɛ mu-Bii mɔ, kɛ a dan danbɪrasa naa lɔwɛ fɛɛ Krisito kudubi mɔ.

¹⁴ Saamɔ an man bɪla an gyɛ nbii kɛ asa ba nyɛ taa antɪŋɛsa kɪkaapu yɛ kigolongolon kɔnɔ tɔ kɔn pɪna anɛ kɛ anɛ nfɛɛrɛ ɪ baa i du fɛɛ afuu ɪmaa da nɪ apaa i kyenken tɔ mɔ. ¹⁵ Amaa a taa kebɪti tɔwɛ kesintɪn asɪn mɔ, kɛ a dan ba waa fɛɛ Krisito ɔkpa kɔmaa nɪmɔ sɔ,

nii mu i gyee kumu mu. ¹⁶ Krisito su nii kayii-wule abaafun-abaafun mu i kyaa abaa su, nii ukagakpa mu u ktaa abaafun mu buga abaa to. Imu su nii kibaafun kumaa nmu waa kmu kusun ye dan mu, kayii-wule mu kpini u dan nii u nye olon kebiti to.

Fan lu fane ukpa didaa to
ke fan biligi asa pupwe

¹⁷ Imu su n towe fane nmu, nii nyile imu su onyiripe kitu to ye, fan man kyina fee bamu nii be mee sun lbwaare mu. Fale asa nfeere i man su kyaare. ¹⁸ Kitentenbiri ki bun bamu nfeere su, nii ba mee ye ba nye nkpa mu nii lbwaare su ee sa mu, lu bamu kiman nyi ye bamu nkolo osu mu su. ¹⁹ Lu kanan mu nii ipeeli i man bila i bu bamu ansi su mu, ba taa bamu kayii-wule bee waa asin gyaga kumaa nmu mu nii i gyii bamu amu.

²⁰ Amaa fane fane bire, man gyee nmu nii fan bila lu Krisito su. ²¹ N nyi fan maa nu mu su, nii ba kaapu fane kesintin asin mu nii i bu Yesu to mu. ²² Imu su fan yee fane kakyina didaa mu foyi. Kakyina didaa mu kayalaga daa kyina u pina fane non, nii ii nyita fane. ²³ Nii i dagaa fane nkolo ye fane nfeere kpini i waa apupwe, ²⁴ ke fan kyina kakyina pupwe mu nii lbwaare tu kmu nii imu ukpa i kyigi, nii i du kyirekyire, nii i gyee lbwaare keduli mu.

²⁵ Imu su fane okumaa nmu o yee atyesa, ke fan baa fen gyii kesintin fen sa fane birisa ana. Lu fee ane kpini an gyee kayii-wule kulon asa non. ²⁶ Nii oku kan nye agbu mu, o man yee mu agbu mu i yee o waa alibi, nii o man kyaga agbu mu su naa tyee kyowe. ²⁷ Ke o man sa sitaane okpa kpini-kpini. ²⁸ Okumaa mu nii o kyina ee yuuri mu, o man bila yuuri, amaa o taa mu abaa

sun kusun mu nu ki su tonu, ke o nye ukv kye atiripu to.

²⁹ Fan man yeye ntowe libi kv i lu fane nu to, amoo nkyeto ntowe mu nu ii kpiya asa ansi to, nu bee nye bamu ato tirisa mu. Saamu bamu nu bee nu mu, ba nye-nye fane katowe mu tonu. ³⁰ Fan man waa ke lbwaare Kayaayu Kyirekyire mu kokolo o nyita mu. Lu fee Kayaayu manja nu lbwaare taa dulugi fane kaapu fee, mu asa i gye fane sa kake lala mu nu ee biti o molige fane mu. ³¹ Fan man bila yeye asin i ko fane, abee fan taa asin waa fane nkolo to, abee fan nye agbu. Fan man punte abaa su, abee fan saale abaa, abee fan kisi abaa ukpa kukwu-kukwu su. ³² Amaa fan baa fen waa abaa kidanbirasa, ke fan baa fan su asa kuwee, ke fan baa fan su alibi fen kee abaa fee kanan mu nu lbwaare bola Krisito su taa fane alibi kee fane mu.

5

Fan kyina kiymanesa

mu to

¹ Kpal fan maa gye lbwaare mu-bii ana mu nu ee biti fane gaa su mu, fan kase lbwaare to. ² Fan nye kebiti sa abaa fane kakyina to, fee kanan mu nu Krisito nye kebiti sa ane, nu o taa mu n-yu lee saraga nu o wu fwu ane alibi, nu kanin saraga mu ii lii fen femm* nu ki bola lbwaare ansi mu.

³ Lu fan maa gye lbwaare asa su mu, i man dagaa oku maa nu fee kanyin abee kakyi biti kiyagaa, abee ineesi ukv, abee onsi-payi libi kv i baa i bu fane to. ⁴ Nu i man dagaa fan maa towe ineesi asin, abee amelensi-sin, abee agyaga-sin, amaa fan taa afwala sa lbwaare. ⁵ Fan dan fen nyi kesintin to fee okumaa mu nu ee

* 5:2 5:2 Didaa mu asa bee tuwa ato liifensa bee waa saraga bee sa lbwaare.

fan yege Kayaayu Kytrekytre mu o loo bɔla fanɛ tɔ gaa. ¹⁹ Fan taa Astɔkyan yɔlasa mu ɔlɔn ye abwaareɛstɔn ɔlɔn ye Kayaayu kɔlɛkaapu ɔlɔn fɛn tɔwɛ fɛn waa abaa. Fan taa fanɛ nkɔlɔ kpini bu ɔlɔn sa ɔnyɔtɔpɛ. ²⁰ Saɔa kɔmaa nɔmɔ fan taa afwaala sa ɔsɛ ɔbwaare kɔtɔ kɔmaa nɔmɔ tɔ, lu anɛ-Nyɔtɔpɛ Yesu Krisito kitu tɔ sɔ.

Akyɔ-kilipu ba maa
bamɔ-kuli ana astɔn

²¹ Fan biya fanɛ n-yɔ kasɛ sa fanɛ birɔsa ana kɛ ɔ sa Krisito bɛɛɛɛ.

²² Akyɔ-kilipu, fan biya fanɛ n-yɔ kasɛ sa fanɛ-kuli ana fɛɛ ɔnyɔtɔpɛ nu fɛn waa fɛn sa mu. ²³ Lu fɛɛ okuli mu ɔ gye kumu sa mu-ka, fɛɛ kanan mu nu Krisito gye kumu sa mu abuu pu kubu, mu nu ki gye mu kayɔ-wɔlɛ, nu mu ɔ gye kɔmɔ ɔmɔlɔgɛpu mu. ²⁴ ɔmu sɔ fɛɛ kanan mu nu Krisito abuu pu mu bɛɛ biya bamɔ n-yɔ kasɛ bɛɛ sa Krisito mu, kantɔn maɔa nu ɔ dagaa fɛɛ akyɔ-kilipu gbaa ba biya bamɔ n-yɔ kasɛ sa bamɔ-kuli ana kɔtɔ kɔmaa tɔ.

²⁵ Anyɔn-kilipu, fan nyɛ kebiti sa fanɛ-ka ana fɛɛ kanan mu nu Krisito nyɛ kebiti sa mu kubu mu, nu ɔ taa mu n-yɔ waa saraga wu sa bamɔ mu. ²⁶ Kɛ ɔ nyɛ bɔla nkyu ye mu astɔn mu sɔ gye bamɔ waa kytrekytre sa mu n-yɔ. ²⁷ ɔ waa kantɔn nɔn kɛ mu kubu mu ba baa ba gye asa mu nu ba sɔ bɛɛɛɛ, yege ba man sɔ ineesi, abɛɛ alibi aku, abɛɛ awaasa libi, yege ba du kytrekytre, nu ba man sɔ astɔn pwɔsa aku bamɔ n-yɔ sɔ. ²⁸ ɔkpa kulɔn maɔa sɔ, ɔ dagaa fɛɛ anyɔn-kilipu ba maa nyɛ kebiti sa bamɔ-ka ana, fɛɛ kanan mu nu ba sɔ kebiti sa bamɔ gbaa-gbaa n-yɔ mu. ɔkɔmaa mu nu ee biti mu-ka mu, ii biti mu gbaa-gbaa mu n-yɔ nɔn. ²⁹ ɔsa ku man bu tɔ nu ee kisi mu gbaa-gbaa mu n-yɔ, amaa ɛɛ bu la kɔmɔ, yege ɛɛ ku kɔmɔ sɔ, fɛɛ kanan mu nu Krisito ɔ ku mu

kubv mu sv mu. ³⁰ Lu fee ane i gye Krisito kayu-wule ye umv abaafun kukwu-kukwu mu. ³¹ Ba kyurɔɔ waa Asinkyany ylasa mu to ye, “Lu fale sv onyɔn ii biti ɔ lu mu-nyi ye mu-se ase, ke ɔ taa mu n-yu naa bɔga mu-ka to, ke bamv asa anyɔ mu ba ba waa kayu-wule kubv.” ³² Inumv i gye asɔn baalasa mu nu i budu, amaa mee me asɔn mu nu n towe fale mu i yule sa Krisito maa mu kubv mu nɔn. ³³ Amaa n towe fane ye, onyɔn kumaa nɔmɔ ɔ nye kebiti sa mu-ka, fee kanan mu nu ɔ sv kebiti sa mu gbaa-gbaa mu n-yu mu, nu i dagaa ɔkyu-kilipu kumaa nɔmɔ mɔɔ maa biya mu n-yu kase sa mu-kuli.

6

Nbii ye bamv akubgepv

¹ Nbii, lu fan maa gye onyɔrɔpe lee sv mu, fan nu fane akubgepv ase, lu fee umv i dagaa fee fan waa. ² lbwaare nbara mu nu u towe ye, “Nu sa fu-se ye fu-nyi,” mu, umv i gye nbara gyankpaasa mu nu kɔkɔlɔ sv kɔda tii sv. ³ Kɔkɔlɔ sv kɔda mu i gye ye, nu fu kan nu sa fu-se ye fu-nyi mu, “ii biti i waa ɔdan sa fu, ke fu kyɔna kase sv kyereere.”

⁴ Akubgepv, fan man waa kutɔ mu nu kii biti ki yege fane nbii ba nye agbɔ, amaa fan ku bamv sv, ke fan taa onyɔrɔpe kɔkaapv mu bila bamv.

Anye ye bamv-nyɔrɔpe ana

⁵ Anye, fan nu sa fane kase sv anyɔrɔpe ana, ke fan stle bamv lu fane nkɔlɔ kpini to, fee kanan mu nu fen biti fan waa sa Krisito mu. ⁶ Fan man nu sa bamv ansi sv wule ke fan nye gyii bamv amu, amaa fan maa gye Krisito anye sv mu, fan waa kutɔ kumaa nɔmɔ lu fane nkɔlɔ to lbwaare kɔrɔpe sv. ⁷ Fan sun bamv lu fane

nkɔlɔ tɔ fɛɛ fan maa sun ɔnyɪrɪpɛ mɔ, nɪ man gyɛ asa nɪ fen sun mɔ. ⁸ Lɪ fɛɛ fan nyi fɛɛ, ɔnyɪrɪpɛ mɔ ii biti ɔ ka ɔkɔmaa nɪmɔ kɔkɔ lɪ kusun danbɪrasa mɔ nɪ ɔ waa mɔ sɔ. ɪ man tiri fɛɛ ɔ gyɛ kɪnyɛ abɛɛ ee gyii mɔ kɪbaa sɔ.

⁹ Anyɪrɪpɛ mɔɔ, kantɪn maɲa sɔ nɪ ɪ dagaa fɛɛ fan waa fanɛ anyɛ. Fan man ɲaala bamɔ, lɪ fɛɛ fu nyi fɛɛ ɔmɔ nɪ ɔ gyɛ fanaa bamɔ kpini ɔnyɪrɪpɛ mɔ bɔ sɔsɔ nɪn, nɪ ɔ mɛɛ mɛɛgɛ tɔ.

Nyɪmɪsa maa n-yaayu

libi ɪ kɔ

¹⁰ Mɛ asɪn laalaalɔwɛ mɔ gyɛ yɛ, fan nyɛ ɔlɔn lɪ ɔnyɪrɪpɛ yɛ mɔ ɔlɔn lala mɔ tɔ. ¹¹ Fan taa adɔn tɔ mɔ nɪ lbwaarɛ sa fanɛ mɔ kpini bun, kɛ fan nyɛ taalɛ kɔ yɛ Sɪtaanɛ kanyaasɪn ɪkpa libi mɔ. ¹² Lɪ fɛɛ man gyɛ anaa anyɪmɪsa ɪ kɔ. Amaa an kɔ yɛ awuragyipu yɛ alɔlɔnpɔ mɔ nɪ ba bɔ afuu tɔ. An kɔ yɛ n-yaayu libi mɔ nɪ ii gyii kuwura dulinyaa kitentenbiri nɪmɔ tɔ. ¹³ ɪmɔ sɔ fan taa adɔntɔ mɔ nɪ lbwaarɛ sa fanɛ mɔ kpini bun. Saamɔ nɪ nkɛ libi kan ba mɔ, fɛn taalɛ nyɛ ɔlɔn kɔ tii Sɪtaanɛ ɪkpa libi mɔ. Nɪ fan kan kɔ lɔwɛ gbaa mɔ, fan yɪlɛ fanɛ ayaa sɔ. ¹⁴ Fan yɪlɛ tɔ kenken, kɛ fan taa kesintin waa kɪrɪsɔ ɲmina fanɛ nsɛ tɔ. Kɛ fan taa ɪkpa kigyii waa fɛɛ kɪbɪlɛ tɔ panpasan kun fanɛ nkɔlɔ sɔ. ¹⁵ Fan kɔɔla fanɛ n-yɪ bitɪ asɪn danbɪrasa mɔ nɪ ɪ bɪya keyuula mɔ kɪtɔwɛ fɛɛ fanɛ ayaa sɔ asɪbɪta. ¹⁶ Saɲa kɔmaa fan taa kɪkɔɔlɛ-gyii kɪtaa fɛɛ kɪbaa tɔ kɔtɔ kunsaa. Kɪmɔ nɪ fɛn taalɛ taa dunla Olibilibi* fɔlɔn anyenbi mɔ nɪ ɛɛ tɔɔ fanɛ mɔ kɔnɔ. ¹⁷ Fan taa kamɔlɔgɛ fɛɛ abɪlɪtɔ kɔwɔrɔ bun, kɛ fan taa abwaarɛsɪn mɔ nɪ ɪ gyɛ kɪnaa tɔ sakunde, mɔ nɪ Kayaayu mɔ ɪ sa mɔ kɪtaa. ¹⁸ Kɛ fan

* 6:16 6:16 Olibilibi mɔ gyɛ Sɪtaanɛ nɪn.

taa Kayaayu mu ɔlon kule kabwaare-kule kutɔ kumaa tɔ, ke lbwaare ɔ kye fane tɔ. Lu unumu su mu, fan baa fan da su, ke fan waa aniya kule kabwaare-kule saɲa kumaa fen sa lbwaare asa mu kpini.

¹⁹ Fan kule kabwaare-kule sa ngbaa me fee saɲa kumaa nu n kan bugi me kɔnɔ mu, lbwaare ɔ sa me asɛn tɔwesa, ke n nye yile kɛnyɛn tɔ lee asɛn danbirasa mu nu naafɔɔ ɪ baala mu kaapu. ²⁰ Asɛn danbirasa nɛmu su nu Krisito sun me, nu ba tii me obu fale. Fan kule lbwaare fee n taale tɔwe asɛn danbirasa mu kɛnyɛn tɔ fee kanan mu nu ɪ dagaa.

*Laalaal*ɔwe afwaala

²¹ Anɛ birisa bitisa Tikiku, ɔ gye ɔnyɛrɛ kɛyaafɔle mu nu ɔ taa kɔkɔlɔ kulɔn ee sun mu, mu ii biti ɔ ba tɔwe fane kutɔ kumaa, ke fane gbaa fane fan nye bu kanan mu nu n du ye kutɔ mu nu n waa. ²² Fale su nu n sun mu fane ase, ke fan nye bu kanan mu nu an du ke ɔ tɔwe waa fane aniya tɔ.

²³ ɔse lbwaare ye ɔnyɛrɛ Yesu Krisito ba sa fane, anɛ-daa ana ye anɛ-supu ana keyuula ye kebiti ye kɛkɔle-gyii. ²⁴ lbwaare ɔ bwaala bamu nu ba su kebiti mu nu kɛ man su ɔkaa sa anɛ-Nyɛrɛ Yesu Krisito mu.

lbwaarε Katōwε Kyula Pūpwε

Nawuri: lbwaarε Katōwε Kyula Pūpwε New Testament
copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Nawuri)

Contributor: Ghana Institute of Linguistics, Literacy and Bible Translation

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 13 Jun 2022

213815b7-495e-5855-bcae-f5f647c6161e